

Otázka: Oběhová soustava

Předmět: Biologie

Přidal(a): Iveta

ZÁKLADNÍ FUNKCE - zajistí oběh krve, neustále proudící krev => vhodné podmínky pro život všech bb

OBEČNÁ STAVBA - skládá se ze srdce a krevních cév (tepny, žíly, vlásečnice), úzce souvisí s mízní soustavou (mízní cévy, mízní uzliny)

SRDCE (cor, cardia)

- dutý sval, v dut. hrudní v L části, vyživováno věnčitými tepnami

- 3 vrstvy - epikard (vazivová blána na povrchu srdce), myokard (srd. svalovina), endokard (vnitřní blána, tvoří chlopně)

+ perikard (vazivový vak, kde je uloženo srdce)

-přepážkou rozděleno na P a L část à P a L předsíň (atrium), P a L komora (ventriculus)

CHLOPNĚ

- cípaté: mezi S a K (PS a PK - trojcípá, LS a LK - dvojčípá, mitrální)
- poloměsíčitě: na zač. velkých cév
- umožňují tok krve správným směrem

PODNĚTY KE STAHU * přímo v srdci à vedeny svalovinou

vliv mají vegetativní nervy => zvýšení P (při velké bolesti, nervozitě), snížení P (po jídle)

řídící centrum - v prodloužené míše

ČINNOST SRDCE - střídavé ochabnutí (diastola) x smrštění (systola)

diastola - srdce se plní krví, z pl. žil vlevo, z dutých žil (HDŽ, DDŽ) vpravo

systola - vypuzení krve do tepen, vlevo do aorty, vpravo do pl. tepny

FREKVENCE srd. stahů = TEP - dospělý v klidu 60-90´

SYSTOLICKÝ SRD. OBJEM = množství krve vypuzené ze srdce do tepen při systole, v klidu 70-80 ml krve/min

=> **MINUTOVÝ SRD. OBJEM** asi 5l krve/min (při námaze až 30l)

KREVNÍ CÉVY

- **TEPNY** (arterie) - vedou okysličenou krev ze srdce, stěna: silná, pevná a pružná, největší -

aorta

- **ŽÍLY** (vény) - vedou odkysličenou krev do srdce, stěna tenčí než u tepen, největší HDŽ a DDŽ
- **VLÁSEČNICE** (kapiláry) - převod krve z nejmenších tepének do nejmenších žil, stěna - tenká

PROUDĚNÍ KRVE - 2 hlavní krevní oběhy

: **plicní** (malý) - PK—> plicní tepny—> plíce—> 4 plicní žíly à LS

: **tělní** (velký) - LK—> aorta—> tepny—> tepénky—> vlasečnice—> HDŽ,DDŽ—> PS

VRÁTNICOVÝ OBĚH (portální)

- žilní krev z nepárových org. dut. bř. (žaludek, slinivka bř., slezina, střevo)—> vrátnicová žíla (portální)—> kapiláry=> k jat.bb. živiny vstřebané z tráv. trubice —> z jater jat. žíly —> DDŽ

KREVNÍ TLAK

- tlak proudu krve na stěny cév
- systolický, diastolický
- nejčastěji se měří na paž pomocí fonendoskopu a tonometru
- normotenze = norm. hodnota TK: 100/60 - 140/90 mmHg (torrů)
- hypotenze = snížená hodnota TK: 90/60
- hypertenze = zvýšená hodnota TK: 140/90

ARTERIÁLNÍ TEP (pulz) = náraz krve na stěnu tepny

- počet P = počet systol
- dospělý asi 70´
- měření - tepna na zápěstí, krční tepna

SRDEČNÍ OZVY - pomocí fonendoskopu, * uzavíráním chlopní - systolická (uzavření S-K chlopní), diastolická (uzavření poloměsíčitých chlopní)

EKG (elektrokardiogram) - záznam el. proudů * činností srd. svalu, záznam jednotl. fází srd. činnosti

KREV

- **FUNKCE KRVE** - transportní: přenáší O_2 a CO_2 mezi plícemi a tkáněmi, živiny z GIT k bb., odpadové látky, hormony reguluje TT; specifická fce: udržuje stálé vnitřní prostředí, chrání před inf.

- **SLOŽENÍ KRVE** - krevní tělíka (bb.), tekutá krevní plazma celk. množství krve u dosp. člověka 4-6l

KREVNÍ PLAZMA - lehce nažloutlá, 90% H_2O + rozpuštěné org. a anorg. látky (nejdůležitější krevní B - albuminy, globuliny, fibrinogen; anorg.- Na,Cl,K,Ca,Fe) přenáší živiny, hormony, odpadní látky, enzymy

KREVNÍ TĚLÍSKA

- **ERYTROCYTY** (ČERVENÉ KRVINKY) - bb bez jádra, piškotovitý tvar, muži asi 5mil/mm³, ženy asi 4,5 mil/mm³

transport O₂ do bb. - O₂ se váže v ERY na Hb (červené krevní barvivo) => OXYHEMOGLOBIN
à O₂ do tkání a na Hb se naváže CO₂ => KARBAMINOHEMOGLOBIN

žijí 120 dnů, * v červené kostní dřeni, k tvorbě nutný dostatek AK, Fe a kys. listové, vit. B₁₂, zanikají ve slezině

- **LEUKOCYTY** (BÍLÉ KRVINKY) - * v kostní dřeni, buňky - různý tvar, jádro, 7-8 tisíc/mm³

dělení - granulocyty: 70%, schopné pohlcovat drobné částičky a bakterie - zničí je svými enzymy v cytoplazmě barvitelná zrníčka - neutrofilní, bazofilní, eozinofilní agranulocyty: lymfocyty - * specifických AI monocyty - fagocytární schopnost

- **TROMBOCYTY** (KREVNÍ DESTIČKY) - bez jádra, nepravidelný tvar, 200-300 tisíc/mm³, * v kostní dřeni, účastní se srážení krve (hemostáza)

LYMFATICKÝ SYSTÉM - úzce souvisí s oběh. systémem

MÍZA (LYMFA) - bezbarvá tek., * v tkáňovém moku - * z krve, mezibuněčná tek. - vyživuje bb., většina se vstřebá zpátky do krve, nevstřebaaná část (H₂O, B a některé další látky) => základ lymfy

- lymfatickými cévami zpátky do krve

MÍZNÍ CÉVY (LYMFATICKÉ) - vedou mízu, * slepě ve vřtině orgánů těla - lymfatické kapiláry (odvádí z orgánů vodu, ionty, B - jinak otoky)

mízní kapiláry - * lymfy z tkáň moku à větší cévy à tzv. kmeny à míza do žilní krve blízko HDŽ

HRUDNÍ MÍZOVOD β mízní cévy z dolní části těla, L části hrudníku a LHK

PRAVOSTRANNÝ MÍZNÍ KMEN β míza z obl. hlavy, z P pol. hrudníku a PHK

MÍZNÍ UZLINY - drobné bělavé uzlíčky v průběhu mízních cév, několik set, velikost 1-2cm, tvoří je lymf. tkáň (hl. z lymfocytů)

některé hmatné pod kůží (hl. na krku, v tříslech)

nejvíc - v mezihrudí, podél velkých cév, na krku, v podpaží, tříslech, podkolenní

FUNKCE - filtr - lymfocyty zneškodní bakterie a cizorodé látky v lymfě, infekce => zvětšené uzliny

mízními cévami se mohou šířit i nádorové bb. à * metastáz v mízních uzlinách

SLEZINA (lien) - fčně patří k oběh. soustavě, nepárový orgán v L podžebří

rozlišuje se - BÍLÁ PULPA (lymf. tkáň), ČERVENÁ PULPA (tvoří ji široké cévy - obsahují ERY)

- vycytává staré a pošk. ERY, zásobárna části krve, imunitní orgán (*AI, fagocytóza)

- není nezbytná k životu

1. [Oběhová soustava](#)
2. [Cévní zásobení srdce - stavba a funkce cév](#)
3. [Cévní soustava, krev - maturitní otázka z biologie](#)